

JALOL NASIROVICH MAQSUMOVNING HAYOTI VA ILMIY FAOLIYATI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11001879>

Solijonov Jamshidbek Sodiqjon o'g'li

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Pediatrica, Xalq tabobati, Stomatologiya,

Tibbiy pedagogika fakulteti Stomatologiya yo'nalishi

2-bosqich talabasi

solijonovibrohim24@gmail.com

Annotatsiya

Maqolada asosan Jalol Nasirovich Maqsumovning qisqacha hayot yo'li, tibbiyot sohasiga qo'shgan hissasi va shifokorlik kasbini sharaflilik kasb sifatida e'tirof etgan ilmiy asarlari haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar

tibbiyot, davolash, mehnat, malakali shifokor, hayot yo'li, ilmiy faoliyat, kasb.

Аннотация

В статье преимущественно рассматривается недолгий жизненный путь Джалала Насировича Максумова, его вклад в область медицины, а также научные труды, признавшие профессию врача почетной.

Ключевые слова

медицина, лечение, работа, квалифицированный врач, образ жизни, научная деятельность, профессия.

Annotation

The article mainly discusses the short life path of Jalal Nasirovich Maksumov, his contribution to the field of medicine, and scientific works that recognized the medical profession as an honorable profession.

Key words

medicine, treatment, work, qualified doctor, way of life, scientific activity, profession.

Kirish. Shifokorlik inson hayotiga daxldor, o'ta mas'uliyatli va mashaqqatli, eng sharaflilik kasblardandir. Shu bois, bugun xalq salomatligi yo'lida, fidoyilik bilan mehnat qilayotgan tibbiyot xodimlari har qancha e'zozga, e'tirofqa munosib. Mehnat faoliyatini bemorlarga shifo ulashishdek xayrli va savob bilan o'tkazadigan shifokorlardir. Agar oddiy odam birovning hayotini saqlab qolsa, uni qahramon

sifatida ulug'lashadi, mukofot berishadi, ular haqida gazetalarda yozishadi. Shifokor uchun odamlarni qutqarish kundalik mashaqqatli ishdir. Buyuk yunon faylasufi Suqrot dunyodagi barcha kasblar odamlardan, faqat uchasi Xudodan, degan. Donishmand ta'rifiga ko'ra qozi, o'qituvchi va tabib o'zlarining qobiliyatlarini yuqoridan oladilar.

Pedagog va jamoat arbobi, atoqli olim, respublikada tibbiyot fanining tashkilotchilaridan biri, 1-Toshkent davlat tibbiyot instituti nurlanish diagnostikasi va nur terapiyasi kafedrasini mudiri, Rossiya Tibbiyot fanlari akademiyasi va XXR akademiyasi muxbir a'zosi. O'zbekiston Respublikasi fanlari, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan fan arbobi, professor Jalol Nasirovich Maqsumov Toshkent shahrida xizmatchi oilasida tug'ilgan. Ishchilar fakultetiga o'qishga kirganidan so'ng Toshkent tibbiyot institutining davolash fakultetiga tanlov yo'li bilan qabul qilingan, so'ngra 1942-yilda Sovet Armiyasi safiga safarbar etilgan va 1945-yil oktabrgacha xizmat qilgan.

O't pufagi kasalliklarining klinik diagnostikasida bilitrast preparati yordamida xoletsistografiya qilish usulini amaliyotga tatbiq etgan. Ilmiy faoliyati, asosan, me'da-ichak, o't yo'llari va o'pka kasalliklarini rentgenradiologik usulda aniqlashga, o'pka kasalliklari hamda o'smalarni rentgen nurlari va gamma-nurlar bilan davolashga bag'ishlangan .

Maxsumovning asosiy ilmiy-pedagogik faoliyati rentgenologiya sohasidagi muammolar bilan bog'liq bo'lib, u oshqozon saratonida shilliq qavat relyefining rentgen tasviridagi o'zgarishlarni aniq tasvirlab berdi va bilitrast xoletsistografiya usulini ishlab chiqdi. 1960–yilda O'zbekiston radiologlar ilmiy jamiyati raisi bo'lgan. Jalol Maxsumov oshqozon va o'n ikki barmoqli ichak saratoni kasalliklarida rentgenologik diagnostikaning yangi usullarini ishlab chiqqan.

U butun mehnat faoliyati bilan bog'liq bo'lgan Toshkent tibbiyot institutida ishlay boshladi. Bu yerda u radiologiya bo'limida rezidentlikdan radiatsiya diagnostikasi va tibbiy radiologiya bo'limi boshlig'igacha bo'lgan yo'lni bosib o'tdi. Jalol Nasirovich uzoq yillar O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi ilmiy-tibbiyot kengashining raisi va hay'at a'zosi, Sog'liqni saqlash vazirligining bosh rentgenologi bo'lgan.

Jalol Nasirovich Maqsumov 200 ta ilmiy ish, jumladan, tibbiy radiologiyaning dolzarb masalalariga bag'ishlangan 12 monografiya muallifi. U oshqozon va o'n ikki barmoqli ichak papillasining rentgenologik diagnostikasining zamonaviy usullarini, o't yo'llarining rentgenologik radionuklidlarini tekshirishning kombinatsiyalangan kontrast usulini ishlab chiqdi va sog'liqni saqlash amaliyotiga kiritdi, portal gipertenziyada klinik va rentgenologik parallellikni aniqladi, tavsiya

etilgan radiodiagnoz. oshqozon yarasi, kolit, bolalarda ileotekal mintaqaning sil kasalligi, ovqat hazm qilish tizimi kasalliklari uchun tashqi radiometriya, o't yo'llari patologiyasini tashxislashda bir vaqtda tomografiya va birinchi marta kasallikni aniqlashda radiatsiya usulining imkoniyatlarini batafsil tavsiflangan va ingichka ichakda turli xil oziq-ovqatlarning so'rilishini o'rganish uchun rentgen va radionuklid usullari solishtirgan. Tayanch-harakat apparatining birlamchi va ikkilamchi o'smalari bilan og'rikan bemorlarni radionuklidlarni tekshirish usullari va usullari keltirilgan, surunkali osteomielit, sil va ayrim tizimli kasalliklarning kechishini bashorat qilishda radioindikatsiya usulining imkoniyatlari baholanadi.

1952 yilda D.N.Maqsumov birinchi marta o't pufagidagi toshlarni singdirish hodisasini ochdi va 13 yildan keyin bu hodisa amerikalik olimlar tomonidan tibbiy adabiyotlarda qayta ta'riflandi. Jalol Nasirovich Maqsumov 1-Toshkent davlat tibbiyot instituti bioorganik kimyo kafedrasida xodimlari bilan birgalikda radiopakligi bo'yicha taniqli xorijiy analoglardan qolishmaydigan yangi samarali dori vositasini yaratdi. Ushbu dori uchun patent olingan. Jalol Nasirovich ilmiy rahbarligida 31 ta nomzodlik va doktorlik dissertatsiyalari himoya qilindi.

Professor Jalol Nasirovich Maqsumov ko'p jamoat ishlarini bajargan. O'zbekiston radiologlar va radiologlar ilmiy jamiyati prezidenti, O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi ilmiy-tibbiy kengashi Prezidiumi a'zosi va "Radiologlarning ilmiy asoslari" ilmiy kengashining raisi. Respublika qo'mitasi raisi, "O'zbekiston tibbiyot jurnali" tahririyati a'zosi, ko'plab ilmiy ishlarda qatnashgan. Umumittifoq va jahon simpoziumlari, konferensiyalari, kongresslari, bir necha bor ilmiy ma'ruzalar bilan qatnashgan.

Harbiy va mehnatdagi xizmatlari uchun Jalol Nasirovich Maqsumov 1-darajali Vatan urushi, Mehnat Qizil Bayroq, Qizil Yulduz, Xalqlar do'stligi ordeni, "Harbiy xizmatlari uchun", "Jasorat" va boshqa medallar bilan taqdirlangan.

Xulosa. Yaxshi niyat, yuksak mas'uliyat, bilimdonlik va professionallik, tabiiy hayo va aql-zakovat bilan uyg'unlik - Jalol Nasirovich Maqsumovni doimo ajratib turadigan xususiyatlardir. Bu buyuk shaxs haqida buyuk bir tarix desak mubolag'a bo'lmaydi, ularning qilgan ishlari taqsiqga sazovor, ular haqida katta bir kitob yozsak xam kamlik qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Большая медицинская энциклопедия, 3-е изд, М.: [Советская энциклопедия](#), 1986.

2. [Maksumov Djalal Nasirovich](#) / Gosudarstvennaya nauchnaya meditsinskaya biblioteka Ministerstva zdravooxraneniya Respubliki Uzbekistan

3. <http://med.uz/medlibrary/medical/detail.php?ID=51626>